

קובץ

סיום הדמב"ם

סקידה אודות
תקנת לימוד הדמב"ם היומי וסיומו

תשורה מחגיגת סיום 'משנה תורה' לדמב"ם
סיום מחזור המ"ה – תחילת מחזור המ"ו

כ"ד שבט ה'תשפ"ו
ישיבת 'תורת אמת' ליובאוויטש
פעיה"ק ירושלים תובכ"א

תוכן הענינים

5	שיחת קודש
13	בדבר מלך
19	"שישו ושמחו בשמחת התורה"
37	"רבות מופתי"

שער

שיחת קודש

הצעת
כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
בלימוד רמב"ם יומי

אחדות כל ישראל בלימוד כל התורה כאחד

מתוך שיחת הרבי אודות הלימוד היומי בספר הרמב"ם¹

הדיוק בלשונו¹¹ של הרמב"ם בספרו "יד החזקה"
- וכתבו בלשון הקודש (דלא כשאר חיבוריו) -
עד לדיוק באופן חלוקת ההלכות כו'¹².

ועוד מעלה עניקית בלימוד ספרו של הרמב"ם
- בנוגע למצות לימוד וידיעת התורה כולה.
ובהקדים:

במצות לימוד התורה - כמה דרגות: (א)
"לימוד המביא לידי מעשה שהן הלכות הצריכות
לכל אדם לידע אותן לקיים המצוות כהלכתן"¹³.

11 ולהעיר מדרכו של הרמב"ם לדיוק גם במספר - שהרי
בהקדמתו מקדים למנות את מספר הספרים ("ארבעה עשר
ספרים"), מספר ההלכות שבכל ספר וספר, מספר המצוות
שבכל הלכה, ומספר ההלכות דכל הספרים ("כל ההלכות של
ארבעה עשר ספרים אלו שמונים ושלוש הלכות").

[וכן בכמה מקומות בספרו נקט מניגוד סימן לזכירה (יד
מלאכי כללי הרמב"ם אות לד. וראה גם אגרות התה"מ שלו -
ע' עד בהוצאת קאפח)].

ועפ"ז צ"ע למה לא מנה (בכו"כ מקומות) את מספר
הפרקים שבכל הלכה ובמספר היהלכות קטנות" (כלשונו בסוף
ההקדמה) שבכל פרק (ובפרט - שחלוקה זו היא בדיוק ונוגעת
להלכה כדלקמן הערה 12), וכן מספרם הכללי בכל ספר וספר,
ובכל י"ד הספרים.

בספרי הרמב"ם שלפנינו מצויין מספר הפרקים שבכל
הלכה ובכל ספר - אבל צ"ע אם זה נכתב ע"י הרמב"ם, שהרי
בכו"כ מה"כ אינו, ובסוף כל ספר (לדוגמא - ספר המדע).
ומה שנמצא דף כתי" שבשליו חתם עליו הרמב"ם שהגיהו
מספרו (צילומו נדפס ברמב"ם הוצאת פרדס בסופה) ושם כתב
המעתיק גם מספר הפרקים,

הרי לתרין שינויים הג"ל - ולפענ"ד שהאישור הדגהה זו
הוא רק על תוכן הלכות שלו ולא לכל פרט בדיוק (שאינו
נוגע להלכה), ל' זכר ונקבה, מ"ם סופית וכו"ו. ועד"ז בנוגע
מספר הפרקים.

בכלל אפשרויות וסיבת השינויים בין מספרי הפרקים
שבסוף הספרים (לדוגמא ביסוד הספר - התקפ"ב פיקים.
ובכמה כתי" - התקפ"א או מספר אחר, וכל אלה אין מתאימים
למספר הפרקים שלפנינו - אלף) - י"ל, ע"פ הידוע שהרמב"ם
כתב ספרו בכמה מהדורות. ושינה וכו' מול"ז - ראה בצילומים
מכתי" הרמב"ם (שנודפסו בהוצאת שרלוונגער בסופה, ועוד)
שהרמב"ם העביר (בכמה מקומות) קו על כתי" שלו, ובפרט -
"שמיני" וכתב למעלה "אחד עשר" ובפרק שלא"ז לא שינה
מספר הפרק. וכו"ו.

12 ועד שלמדים מחלוקה זו בנוגע להלכה כו' (ראה
לדוגמא - הל' ת"ת לאדה"א פ"א קו"א סק"א (ג, א) (תתכו, א))
- וברמב"ם הוצאת פרנקל (ירושלים תשל"ה) תוקן פיסוק החל'
ברמב"ם בכ"מ - ראה הקדמת המה"ל לס' זמנים 12, ב).
13 הל' ת"ת לאדה"א פ"ב ס"ט. וש"ו.

א. דובר כמה פעמים אודות ההשתדלות
לאחד את כל בני ישראל - ובפרט שעל ידי זה
מקריבים את הגאולה (מכיוון שסיבת הגלות היא
היפך הענין דאהבת ישראל²).

ומהדרכים לזה - כאשר כל בני-ישראל
מתאחדים ע"י לימוד ענין אחד בתורה, דמכיוון
שבלימוד התורה נעשה "יחוד נפלא שאין יחוד
כמוהו כו"³ בין שכלו של האדם והתורה, נמצא,
שכאשר כמה וכמה מישראל לומדים ענין אחד
בתורה, אזי (נוסף על היחוד דכל אחד ואחד עם
התורה) מתאחדים כולם זה בזה ב"יחוד נפלא
שאין יחוד כמוהו", אחדות אמיתית ונצחית -
שהרי "התורה היא נצחית"⁴.

[וכל זה - מלבד פשוטו של דבר, שכאשר כמה
וכמה מישראל לומדים ענין אחד, מדברים
ומפלפלים זה עם זה על בלימוד התורה, ואף שאין
דיעותיהם שוות⁵, הרי סוף-סוף נעשה רגש של
אהבה וקירוב ביניהם, כמארז"ל⁶ בפ"י הפסוק'
"את והב בסופה", "שנעשים אוהבים זה את זה".]

וכיון שכל עניני בני-ישראל ושלימותם
שייכים ותלויים בתורה ושלימותה (ישראל
מתקשראן באורייתא⁸) - יש להתאחד ע"י לימוד
הכולל את כל התורה כולה.

ובענין זה יש מעלה מיוחדת בספר "משנה
תורה" ("יד החזקה") להרמב"ם - ספר של
"ההלכות הלכות", ה"מקבץ לתורה שבעל פה
כולה", וכל זה - "בלשון ברורה ודרך קצרה"⁹
("לשון צח וקצר כלשון המשנה"¹⁰), כידוע גודל

1) מתוך - בשילוב התאמות קלות - הקונטרס "בדבר לימוד
הרמב"ם", שמיחות אחש"פ (התוועודות שלאח"י) שנת
התשד"ט, שפורסם בשעתו לאחר שהורה על ידי הרבי.

2) יומא ט, ב.

3) תניא פ"ה (ט, ב).

4) תניא רפ"ז. ובכ"מ. וראה רמב"ם הל' יסוה"ח רפ"ט.

5) ראה ברכות נח, ר"א. סנהדרין ל, א. ועוד.

6) קידושין ל, ב.

7) חוקת כא, יד.

8) דח"ג עג, א.

9) לשון הרמב"ם בהקדמתו לספר היד.

10) כס"מ בהקדמה.

למעשה, וכל שאר השיעורים בתורה כל חד וחד לפום שיעורא דילי - כדאי ונכון שכל אחד ואחד יקבל על עצמו (בלי-נדר - כמובן) ללמוד שיעור קבוע בספר "משנה תורה" להרמב"ם, היינו, שיחלק את ספר הרמב"ם לשיעורים קבועים לכל יום ויום²³, כך שמדי יום ביומו ילמדו כולם שיעור אחד, עד לסיום כל ספר הרמב"ם - כולם ביום אחד²⁴.

ב. בנוגע לאופן החלוקה וקביעת השיעור היומי - הצעתי כדלקמן:

אל"ף) - מובן ופשוט שהלימוד צריך להיות מתאים ככל האפשר לרצון (המחבר) הרמב"ם,

(23) הטעם לחלוקה באופן הנ"ל, ולא לחלק בין כ"ב אנשים. ע"ד חלוקת השי"ס בין כ"ב אנשים (שנחשב כאילו כל א' מהלומדים סיים את השי"ס כולו (ראה שו"ת נחלה לישראל סי"א אות טז. ועוד. ש"ח כללים מערכת מ כלל קצת בסופו. וראה לקו"ש ח"י ע' 267 ובהערות שם. ועוד)) - כי [נוסף לזה שבזה חסר הענין דאחרות ישראל ע"י לימוד כולם אותו ענין בתורה, וגם - אין קיום החיוב ללמוד כל הלכות שבתורה:]

ידוע ככל הרמב"ם בספרו יד החזקה (יד מלאכי כללי הרמב"ם אות ו. כללי הרמב"ם שנדפסו בריש ס' היד. וע"מ). שסמך בהלכותיו המאוחרות על מ"ש בהלכות הקדמות בספרו. ונפק"מ להלכה, שלפעמים לא פרט או כתב באופן מסויים כי סמך על מ"ש לפניו בספרו²⁵. ואם יחלקו הרמב"ם וכל א' ילמדו רק חלק מהרמב"ם ולא על הסדר, אפ"ל טעות הבנת ההלכה כי לא למד הלכות שלפניו, היפך הכוונה שכולם ילמדו הלכות בלא טעות (ולהעיר אשר ע"י טעות האחד - חסר בלימוד כל המשתתפים בלימודו).

משא"כ בשי"ס, אף שבכלל יש טעם לסדר המסכתות כפי שנסדרו ע"י רבינו הקדוש (כמבואר גם בהקדמת הרמב"ם לפיהמ"ש), מ"מ, בנוגע להלכה הרי "בתי מסכתות אין סדר למשנה" (בי"ק קב, א. תוס' ריש מס' ביב. ועוד).

(24) ואף שבהלוקה באופן הנ"ל יש מקום לחשש שמפני ההתחייבות ללמוד שיעור קבוע בזמן מסויים יתכן שלפעמים יהי הלימוד באופן שטחי - הרי בכגון דא ישנה הוראת כ"ק מור"ח אדמו"ר שחילק את ספר הגניא לשיעורים קבועים לכל יום ויום²⁶.

ובפרט שיכולים למנוע חשש הנ"ל ע"י שכא"ז יתבונן שמכיון שלמד "הורת ה", הרי אין זה מתאים שילמד באופן שטחי.

(*) ועפ"י גם מובן שאין מקום להתחיל את לימוד הרמב"ם מפה"ד דהל' יסודות וכו'. או דלגל בהפרקים הראשונים - שה"ר הרפ"ך מכלל הרמב"ם שלימוד ספרו צ"ל ע"פ הסדר. וטעם על מ"ש בהלכות שלפ"ו.
(**) אין רא' מלימוד שיעור חזמש היומי - כי בתשוב"כ אפילו לא ידע נאי קאמר עולה לתורה ומבדך ברכת לפני ולאחרי (הל' ת"ת לאדה"ו פ"ב ט"ב).

(ב) "לידע כל התורה שבכתב ושבע"פ כולה", שיזהא נכלל "כל התלמוד בכלי וירושלמי ומכילתא וספרא וספרי ותוספות ובלי המדרשים . ומדרשי רשב"י כו' לקיים מצות שמור תשמרון את כל המצוה וגו'¹⁴, כולל לימוד כל ההלכות, האגדה וסודות התורה כו'¹⁵. (ג) מכיון שיש מעלה מיוחדת בלימוד הלכות התורה¹⁶ - יש ללמוד¹⁷ כל ההלכות שבתורה גם אלו שאין נוהגות וצריכות¹⁸ (שהרי בזה אין חילוק בין הלכות הצריכות להלכות שאינן צריכות). (ד) לימוד מיוחד כדי לחקוק דברי תורה במוח הזכרון¹⁹.

ובענין לימוד הלכות (דרגא השלישית) - מעלה מיוחדת בספרו של הרמב"ם. מכיון שבו נתבאר הלכות התורה כולה²⁰ (מה-שאינ-כן בספרי שאר הפסוקים, כמו הרי"ף וכיצא-בוה, וכן ה"שולחן-ערוך", שבהם לא הובאו כמה וכמה מצוות, שאינן נוהגות בזמן הזה וכיו"ב), ונמצא, שע"י לימוד "משנה תורה" להרמב"ם מקיימים את המצוה דלימוד וידיעת הלכות התורה כולה בשלימותה²¹.

ומפני טעמים הנ"ל (ועוד טעמים) - באתי בהצעה:

נוסף על השיעורים הקבועים בלימוד השי"ס (בכלי וירושלמי²²), לימוד הלכות הצריכות

- 14) שם פ"א ס"ד. פ"ב ס"י. ושי"ו. וראה רמב"ם הל' ת"ת פ"א ה"ד"ב.
- 15) פ"א ס"ד. פ"ב ס"ב. ושי"ו. רמב"ם שם ה"ב.
- 16) ראה מגילה כח, ב - ש"הלכות" (דוקא) וקראות "תגא וכתרה של תורה", ובהמשך לזה "תגא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום כו'". וראה אגה"ק ס"כט.
- 17) כמובן - זוהי דרגא שבין שתי הדרגות שלפניו.
- 18) ראה סמ"ג בהקדמה למ"ע. ספר אור צדיקים שבהערה 20.
- 19) ראה לקו"ת קדושים ל. ד. ורם, שבענין זה - מעלה מיוחדת בסדר קדושים.
- 20) ראה ס' אור צדיקים (להר"מ פאפירש) ס"ב אות יט: צריך אדם להשלים תרי"ג מצוות, במעשה בדיבור ומחשבה, ולכן יש ללמוד יד תגולה להרמב"ם כו' (וראה גם הל' ת"ת שם פ"ב ס"א).
- 21) ואף שפסק אדה"י שיש ללמוד הלכות עם הטעמים - הרי בלימוד ספרו של הרמב"ם עסקינו, דס"ל שיכולים להורות גם בלא לימוד טעמי ההלכות, שלכן חיבר ספרו בלי נתינת טעמים להלכות כלל (ראה אדה"ו ק"א הל' ת"ת פ"ב).
- 22) ראה תגינה (א, י) "מש"ס לשי"ס".

פרט מסויים בהלכה זו) משיעור היומי בעיון והעמקה, לפי ערכם.

וזהו בחוטפה על לימוד השיעור היומי כולו - שבו דוקא מעלת האחדות עם שאר הלומדים.

ג. כדי לאחד ע"י לימוד זה את כל ישראל, באופן ד"צבים נולכס³⁰ לפני השם, כולל "טפכם ונשיכם", "בנערינו ובזקנינו"³¹ - כדאי ונכון שגם הנשים³² והקטנים³³ ישתתפו בזה.

ואף שאינם שייכים ללימוד הספר "משנה תורה" - ילמדו מעין ספר זה, ספר המצוות להרמב"ם:

בהקדמתו לספר המצוות כתב הרמב"ם בספר זה מהוה "פתיחה" ו"הקדמה" לספר ה"יד", בו מונה ומבאר בקיצור את כל תרי"ג המצוות שנתבארו בארוכה ובפרטיות בספר ה"יד".

ולהעיר, ספר המצוות לא נכתב בלשון הקודש (כספר ה"יד"), כי אם בשפת המדינה, בלשון המורגל בזמנו בפי עמא דבר נורק אח"כ תורגם ללשון הקודש ע"י ר' משה ב"ר שמואל אבן תיבון³⁴ - שמוזו מובן, שהלימוד בספר זה שייך גם לאלה שאינם שייכים עדיין ללשון הקודש, קטנים בידיעה, כולל גם קטנים כפשוטם, קטנים בשנים (שיסבירו להם באופן המתאים לפי ערכם).

ולכן: אלה שאינם שייכים ללימוד ספר ה"יד" - ילמדו ענינים אלה כפי שנתבארו (בקיצור) בספר המצוות להרמב"ם.

וכדי לאחד את כל הלומדים (הן אלה שילמדו ספר ה"יד", והן אלה שילמדו ספר המצוות) - כדאי שהלימוד בספר המצוות יהי במקביל

כולל - כפי הסדר שקבע, ולכן - ביום הראשון ילמדו את הקדמת המצוות (מצוות ועשה - ביום ב', מצוות ולא תעשה - ביום ג', ומנין המצוות על סדר הלכות הרמב"ם - ביום ד'), ובמים שלאחרי זה - ילמדו ג' פרקים בכל יום.

ומהנכון לעשות, כמנהג ישראל בכיו"ב - סיום ביחד עם סעודה (או התועדות) לגמרה של (משנה) תורה²⁵ - ברבים, ו"ברוב עם הדרת מלך"²⁶,

בי"ת) - אלה שמפני סיבות קשה להם ללמוד ג' פרקים בכל יום - ילמדו פרק אחד בכל יום [לאחרי לימוד ההקדמה ומנין המצוות כו' בימים הראשונים (בשיעורים קטנים יותר, לפי ערכם)], כך שיסיימו את לימוד הספר כולו במשך ג' שנים. ומה טוב שיעשו הסיום ברבים - ביומא דפגרא הסמוך לזמן סיום הלימוד.

ולהעיר מב' המנהגים באופן השלמת התורה, תורה שבכתב - בשנה אחת, או בשלש שנים²⁷. ומה סמוכין ג"כ - אשר כשם ש"המנהג הפשוט בכל ישראל שמשלימין את התורה בשנה אחת"²⁸ - כדאי ונכון להשתדל להשלים את הלימוד ד"משנה תורה" בשנה אחת, ורק אלה שאי אפשר להם בכך - ישלימו את הלימוד בשלש שנים.

גימ"ל) - מכיון שלימוד ג' פרקים בכל יום אינו יכול להיות בעיון והעמקה כל כך - כדאי ונכון ביותר שאלה השייכים ללימוד באופן של עיון והעמקה כו', ילמדו עכ"פ הלכה אחת²⁹ (או

25) מרח"ל עה"פ מ"א ג, טו) "ויעמוד (שלמה) לפני ארון ברית ה' גו' ויעש משה גו'" (שהש"ד פ"א (א), ט. קה"ד רפ"א. וליש מלכים רמז קנח). וראה להלכה - זמ"א יו"ד ט"ו רמז (משבת ק"ח, סע"ב ואל"ך). ועד"ז ברמ"א אר"ח שתקני"א ס"י - לענין סיום מסכת. טור ורמ"א אר"ח סתרי"ט - לענין סיום תושב"כ שבעה"ת. ועד"ז י"ל בסיום "חשנה תודה" (ראה ל' הרמב"ם בהקדמתו להספר בהעטם לקריאת שם הספר). - ובערב פסח בפרט - סיום מסכת לכתובים.

26) להעיר שכו"כ ממפרשי ספר הרמב"ם הכניסו בשם פירושה תיבת "מלך" (משנה למלך; שער המלך; יד המלך; ועוד).

27) רמב"ם הל' תפלה רפ"ג. מגילה כט, ב. ומכ"ם שם.

28) להעיר מהמדה שהתורה נורשת בה: דבר שה' בכלל יוצא מן הכלל ללמד - מלמד על הכלל כולו.

30) נצבים כט. ט"ז. וראה לקו"ת ר"פ נצבים.

31) בא י, ט.

32) ראה לקמן ס"ד.

33) ואורבה - מכיון ש"השיב לב אבות על בנים", על ידי בנים (מלאכי ג, כד ובפרשי"י), מובן, שהאחדות דקטנים פועלת ומוסיפה בהאחדות של הגדולים.

34) ראה תשובת הרמב"ם לאב"י דר' משה - ר' שמואל אבן תיבון (מתרגם ה"מורה נבוכים") - חלקה נדפס בהקדמת קאפח להוצאתו דמרו"ג.

האלו, שהרי: (א) תלמוד תורה כנגד כולן⁴⁰, (ב) במתן תורה קדמה אמירת משה לנשים לדיבורו עם האנשים⁴¹.

ועוד להעיר:

לכאורה צ"ע ממאמר חז"ל דהמלמדה תורה שבעל פה כאלו מלמדה כו'⁴² - אבל מבואר הוא על אחר ע"פ הטעם "מפני שעי"ז נכנס בה ערמומית", ובלימוד הלכות פסוקות בלי טעמיהן - שזהו סגנון ס' היד וספר המצוות (כהדגשת הרמב"ם) - אין זה שייך כלל, והוי בנדון זה - כדין תורה שבכתב.

ובדורות האחרונים - פס"ד כל גדולי ישראל אשר עת לעשות להוי' כו', ועשו מעשה בפועל ויסדו בתי-ספר לבנות ללמדן תושב"כ והלכות הצריכות (כולל - ידיעת השם ואהבתו ויראתו כו', דעות ישרות, תשובה - תוכן ספר המדע שביד).

ויתרה מזו - מעשה רב בהסכמת גדולי ישראל שנשים מלמדות בבתי"ס לבנים קטנים כולל הלכות ציצית⁴³ ונר"ב.

ה. מכיון שא' הענינים העיקריים שבזה הוא אחדותם של ישראל - מובן, שיש להשתדל שבלימוד הנ"ל ישתתפו רבים מישראל, רבים ככל האפשרי, אנשים נשים וטף, בכל מקום ומקום.

ולהקל את כל זה: ידפיסו "מורה שיעור" שבו יפורט השיעור דכל יום ויום - עבור כל א' מסוגי הלומדים: הן אלה שילמדו בספר "יד החזקה" - במשך שנה אחת או במשך ג' שנים, והן אלה שילמדו בספר המצוות, לפרסמו בכל מקום, בכדי לצרף עוד ועוד לחוג הלומדים, להגדילו ככל האפשרי.

ואין זה תלוי ברצונן, משא"כ בשאר הלכות התורה - הרי לימוד זה תלוי ברצונן. וכשלומדות - מברכות ברכת התורה (כבפנים).
(40) פאה פ"א מ"א. רמב"ם הל' ת"ת פ"ג ה"ג. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"ב.

(41) מכלילת - הובא בפרשי - עה"פ יתרו יט, ג. וראה שיחת י"ב"כ אדר תרצ"ד לנשי ובנות ישראל בעת ביקורו בריגא (נדפסה בקל"ר כרך ג' בסופו).

(42) הל' ת"ת לאדה"ז ספ"א (מסוטה כ, א - במשנה. הל' ת"ת להרמב"ם ספ"א).

(43) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח ס"ז ס"ג בסופו.

ללימוד בספר הי"ד", כלומר, ללמוד בכל יום ויום את המצוות המבוארות בשיעור היומי דספר הי"ד" (ולא לפי הסדר בספר המצוות), כך שכולם ילמדו את אותן המצוות באותו פרק זמן: הגדולים - בספר הי"ד" (בארוכה), והקטנים - בספר המצוות (בקיצור).

מכיון שבימים הראשונים ילמדו את ההקדמה לספר הי"ד" (ומנין המצוות כו') - הנה במקביל לכך ילמדו בספר המצוות חלק מההקדמה לספר המצוות וחלק מ"יד השרשים אשר בהתחלתו, כל חד לפום שיעורא דילי'.

ובאותם ימים שהמצוות המקבילות להלכות שבספר הי"ד" מספרן מועט - יחזרו עוד הפעם על השיעור היומי בספר המצוות (המקביל לספר הי"ד), ונוסף לזה - ישלימו (במשך כמה ימים) את לימוד י"ד השרשים.

ד. בהאמור לעיל אודות ההשתתפות דנשים בלימוד הנ"ל - יש להעיר, שגם אצלן שייכים ב' הטעמים דלעיל:

(א) מעלת האחדות: נשים חייבות במצות "ואהבת לרעך כמוך"³⁵ - כאנשים.

(ב) לימוד התורה: גם נשים חייבות בלימוד כל הלכות הצריכות להן³⁶. ומכיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא" - יש לומר, שבזה נכללים גם כמה וכמה דינים דהלכות קרבנות וכיו"ב.

ובנוגע לשאר ההלכות שאינן צריכות להן - הרי אשה שלמדה הלכות אלו יש לה שכו'³⁷,

וע"פ הפסק'דין³⁸ שנשים מקיימות ומברכות גם על מצוות עשה שפטורות מהן, וכן נוהגות כולן במצוות מסוימות (שופר וכז') - יכולות לברך ברכת התורה על לימוד הלכות שאינן צריכות להן³⁹, במכלי-שכן וק"ו מברכת המצוות

(35) קדושים יט, יח. ספר הי"ד הל' דעות פ"ו ה"ג. סהמ"צ מ"ע רח.

(36) הל' ת"ת לאדה"ז ספ"א. וש"נ.

(37) רמב"ם הל' ת"ת ספ"א. הל' ת"ת לאדה"ז שם. וש"נ.

(38) שו"ע אדה"ז אר"ח ס"ז ס"ג. וש"נ.

(39) ראה שו"ע אדה"ז, אר"ח ס"ז ס"ג. נשים מברכות ברכת התורה שהרי חייבות ללמוד מצוות שלהן - שאו חייבות הן בברכת התורה (מפני שחייבות ללמוד מצוות שלהן).

תבטל סיבת הגלות ובמילא יבטל המסובב - הגלות, ותיכף ומיד - תבוא גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ובקרוב ממש נזכה לקיום היעוד שבו מסיים הרמב"ם וחותם⁴⁶ את הלכות מלכים ומלחמותיהם⁴⁷ ואת כל ספרו "יד החזקה": "ולא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד, ולפיכך יהיו כל ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישגו דעת בוראם כפי כח האדם שנאמר⁴⁸ כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים למים מכסים".

והל' מלכים. ולהעיר דבהכותרת לפרקים יא ויב דהל' מלכים בדפוס ויניציאה רפד. שי - "הלכות מלכים ומלחמות ומלך המשיח".

48) ישע"י יא, ט. - ולהעיר: ע"פ מו"נ (ח"ג ספ"א) כתוב זה הוא טעם הדתחזות הלכה זו שבאותו הזמן לא יהי' מלחמה וכו', כפשוטו של מקרא: לא ירעו גוי' כי מלאה הארץ דעה גוי'. - אבל ראה הל' תשובה פ"ט ה"ב. ואכ"מ.

ולהעיר ולהציע - אלה שיוודע להם ע"ד הנ"ל לאחר זמן, יתחילו מהשיעור היומי (כפי שנדרפס ב"מורה שיעור") שאותו לומדים שאר הלומדים, כדי לאחד את כל הלומדים⁴⁴, ובמשך הזמן - ישלימו את השיעורים שלפני זה.

ו. ויה"ר שהצעה זו התקבל אצל כל בני" בכל מקום שהם.

וע"י התאחדותם של כל בני" - "כולכם" - בלימוד ענין אחד בתורה (בכללות הענין ובמקורו בתושב"כ, תורת משה),

- ועוד לפני הלימוד בפועל, כי אם תיכף ומיד עם קבלת החלטה טובה בזה⁴⁵ -

44) הדין דחובה קודם לתשלומין (שו"ע או"ח ר"ס קח) - לכאורה אין שייך בנדו"ד, כיון שבלימוד ספר הי"ד נוגע הקדימה והאחרון. כנ"ל הערה 23.

45) ע"ד הפס"ד בשו"ע או"ח סתקע"א ס"ג.

46) ואמחז"ל הכל הולך אחר החיתום (ברכות יב. א).

47) השם המלא דהלכות אלו - כבהקדמת הרמב"ם (ב"מנין המצוות על סדר הלכות הרמב"ם) ובהכותרת בספר שופטים

שער

בדבר מלך

גדולי ישראל
על לימוד הרמב"ם

התבטאויות ועובדות פלא נדירות ובלתי
ידועות של גדולי ומאורי הדורות
אודות הנחיצות והחשיבות בחוק לימוד
בספר 'משנה תורה' להרמב"ם

גדולי ישראל על לימוד הרמב"ם

התבטאויות ועובדות פלא נדירות ובלתי ידועות של גדולי ומאורי הדורות אודות הנחיצות והחשיבות בחוק לימוד בספר 'משנה תורה' להרמב"ם

אותם, דכתיב: 'זאת התורה לעולה וגו'.

באופן חד ומובהק יותר כותב את הדברים רבי אריה לייב הלוי אפשטיין, בעל 'הפרדס', בהקדמת ספרו: "אם ירצה אדם לצאת ידי שמים וילמוד ספר הי"ד להרמב"ם כולו, כאשר הזהיר גם האר"י ז"ל ואמר שהוא ממש חוב של האדם ללמוד כל ספר הי"ד, כי הוא התורה שבע"פ של כל התורה".

גם תלמיד-תלמידי האר"י, רבי מאיר פאפירש, כותב: "צריך אדם להשלים תרי"ג מצות במעשה ובדיבור ובמחשבה, ולכן יש ללמוד יד הגדולה להרמב"ם ... שיש שם ביאור התרי"ג".

וכן כתב השל"ה הקדוש - "ומי שיוכל לעיין בכל יום במיימון.. ימצא נפלאות ויתורצו לו כמה קושיות בהלכה".

לימוד הרעב"ם – הדרך לקיום תרי"ג מצוות בזמננו

.....

משגלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו, אך אין אנו מספיקים לעשות חובתנו, ורבות ממצוות התורה אינן ניתנות לקיום בזמננו. עם זאת, חז"ל הבהירו כי חיוב קיום תרי"ג מצוות עדיין קיים במובן הרוחני, ויש לקיימו על-ידי לימוד התורה - 'כל העוסק בתורה עולה כאילו הקריב עולה'. לכן נהגו גדולי הדורות ללמוד כסדר את ספר 'משנה תורה' להרמב"ם שזהו הספר היחיד המביא את הלכות התורה כולן - הן אלו שנוהגות היו בזמן הבית, ואף את אלה שיהיו נוהגות לעתיד לבוא.

כך, לדוגמה, כותב האר"י הקדוש בסידורו: "ולכן טוב ללמוד ספר הי"ד להרמב"ם כי שם מבואר כל תרי"ג מצוות ויחשב לו כאילו קיים

**חוק לימוד קבוע ברעב"ם:
אותן יום יום תדרשו**

.....

חשיבות לימוד הרמב"ם כסדר, דבר יום ביומו, מקבלת ביטוי רב באורחותיהם והדרכותיהם של רבותינו ז"ל.

בהקדמת פי' 'לחם משנה' על הרמב"ם כתב הגאון ר' יוסף די בוניש, גיסו ותלמידו של הגאון בעל 'לחם אבירים': "לכן אחינו חכמי לבב, בבקשה מכם אתם גם אתם תרימו תרומה להקים ולקיים ספר משנה התורה הזו ואותו יום יום תדרשו".

ואכן, במשך דורות נהגו בקהילות ישראל - למן בני הישוב היהודי בארץ-הקודש, דרך בני קהילות ארצות ספרד, ועד לקהילות היראים ברוסיה ופולין - לקבוע חוק לימוד בספר 'היד'.

דוגמה אחת מיני רבות מצויה במכתב משנת תרל"ה שכתבו גבאי בית-הכנסת 'בית אהרן' דכולל קארלין בטבריה, אשר נבנה "על חורבות הקודש רבינו ר' מנחם מענדל מוויטעבסק זצ"ל", הם מציינים כי "פעם אחת בשנה מסיימים כל הש"ס והרמב"ם".

כך, אודות הרה"ק הרמ"מ מקוצק מסופר כי "הזהיר וזירז בלימוד הרמב"ם".

**הרעב"ם כדרך תשובה וסגולה
ליראת שמים**

.....

מלבד להקיף העצום בכל התורה שבעל-פה כולה אותו קונה הלומד את הרמב"ם, לימדונו גדולי ומאורי ישראל זיע"א כי יש בו בלימוד בספר הקדוש 'משנה תורה' גם סגולה מיוחדת ליראת שמים, תיקון תשובה, ומעלות רוחניות נוספות.

כך כתב רבינו המגיד ממעזריטש זיע"א לתלמידו רבינו הגדול 'בעל התניא' זיע"א: "בערב אחרי מעריב ילמד רמב"ם הקדוש ז"ל, כי קבלתי ממורי הקדוש (הבעש"ט) ז"ל שהוא סגולה ליראת שמים ולבער המחשבות החיצונים וד"ל".

בהקדמת הספר 'משא בני קהת' כתב כך: "שמעתי מפי הרה"ח ר' יצחק לאנדוי שליט"א שמוהר"ר אהרן זצוק"ל [מבעלזא] הקפיד שלא יעבור עליו יום אחד בלי לימוד כמה הלכות ברמב"ם, והיה לימוד זה אצלו חוק ולא יעבור.

הרה"ק האוהב ישראל' מאפטא נ"ע אמר שלשונו הזהב של הרמב"ם הוא סגולה לנר"ן (כלומר שעצם לימוד האותיות הק' שכתב הרמב"ם הוא סגולה).

אלימלך השיב לרמב"ם שאמנם את התנאי הוא מקבל אבל אין אצלו בנמצא ספרי הרמב"ם, והביא לו הרמב"ם את ספריו, וזה היה על השולחן".

החפץ חיים: כצה יהיה צאושר

.....

עדות מופלאה על החיוב והמעלה הגדולה בלימוד הרמב"ם מצויה בידינו משום הגר"א מוילנא.

וכך כתב הרב הדרשן ר' פנחס מגיד מישרים בקהילת קודש פלאצק, מתלמידי הגר"א, אשר "היה הגר"א מחבב את ספריו", בתיארו את סדר והנהגות הלימוד שקיבל מרבו:

"אם אין לך לב רחב וכח הזוכר חזק... הנהגות לימודו קבלתי מהרב הגאון האמיתי נ"י מו"ה אליהו מוילנא... ללמוד אחר-כך מספר הרמב"ם... הפנים בלי נושא כליו. ואני ערב לך שיהיה קל עליך לחזור הפנים של הרמב"ם כדבר הלימוד כבר.

"ולפי כוונה זו קראו הרמב"ם משנה תורה שהיתה כוונתו שילמוד האדם תיכף אחר לימוד המקרא ואם כן מה נאמר אנו חסרי מדע וטורדי הזמן וחסרי הפרנסה בגלות הזה". (ועיי"ש שהאריך עוד לבאר כיצד יעזור לו אחר כך לימוד זה הרבה בלימוד הפוסקים).

גם על ה'חתם סופר' נכתב כי "במוצאי שבת קודש היה דרכו ללמוד ס' יד החזקה של הרמב"ם על הסדר".

כך הנהיג אף לתלמידיו, ועל תלמידו (ותלמיד מהר"ם א"ש), הגר"ח סופר בעל ה'מחנה חיים' מסופר: "כל ימי החול הי' הולך אחר תפילתו מביהמ"ד מעוטר ומעוטף בטלית ותפילין בחזרה לחדר הוראתו, ושם במקום ישיבתו למד מלובש בטלית ותפילין ביד חזקה משנה תורה של הרמב"ם כסדרן מרישא ועד גמירא וכן עשה בתדירא כל ימי חייו".

גם על הרה"ק רבי חיים מקאסוב נכתב כי "בכל שנה ושנה כשהגיע יום היארצייט של אביו ואמו עשה סיום על כל חלקי הרמב"ם וגם על כל חלקי האלפסי, ולא ידעתי בבירור איזה בזה [ביארצייט אביו] ואיזה בזה [ביארצייט אמו]".

באיזהו מקומן מקובץ הובא מה"מפורסם בכתבי חסידים" כי הרה"ק ר' שלמה מקארלין היה עורך סיום על הרמב"ם ביוםא דהילולא דיליה בכ"ף טבת.

על רבי אלימלך מליז'ענסק מסופר: "על שולחננו היו מונחים ספרי הרמב"ם, והראם לתלמידיו ואמר, שאת הספרים הללו הביא עבורו הרמב"ם עצמו... אבל תנאי התנה עמו שילמד בכל יום בחיבורו... ורבי

לדעת תחילה" הוא: כ"ד הספרים, לאחר-מכן י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם, לאחר-מכן לימוד הש"ס, ו"אחרי כן צריך שילמוד ספר היד החזקה להרמב"ם מראשו לסופו עם מפרשיו לדעת מוצא כל דין ודין. "ואולם", מבהיר הרמח"ל, "אין צריך שילמוד כל הש"ס תחילה ואח"כ יתחיל בהרמב"ם... אלא יחלק שעותיו ללימודים האלה, וירבה תחילה באותם שכמותם יותר עד שיגמור אותם, ואחר שגמרם אז יוכל למעט בהם מרגילותו הראשונה, רק שיקבע להם שעות שלא ישכחם... ילמד ביום דבר יום ביומו לחיבובה של תורה".

גם בעל ה'חפץ חיים' כותב שמצא בשם הגר"א אשר בכדי להיות בקי על-כל-פנים בעיקרי ההלכות מן הש"ס יש ללמוד את הרי"ף כולו מן הש"ס. "אכן", מוסיף ה'חפץ חיים', "אין אלפס אצלנו על כל הש"ס", ועל-כן המליץ הוא ללמוד את דברי הרמב"ם אשר "יהיה על ידי זה בקי כמעט בכל חלקי התורה. וכמה יהיה מאושר האיש ההוא לנצח על ידי זה שיהיה לאות ולתפארת בישראל".

הסדר שקבע הרמח"ל אותו
 "צריך כל הרוצה..."

הסדר שקבע הרמח"ל אותו "צריך כל הרוצה להיות חכם בישראל

שער

”שישן ושמתו
בשמתת התורה”

על מעמדי סיומי
הרמב”ם

יחד שבטי ישראל

.....

להפוך את הרמב"ם לנחלת כלל ישראל ולא כפי שהיה עד עתה נחלת ראשי ישיבה ולומדים בלבד".

גיוונו הרחב של הקהל יחד שבטי ישראל על מגזריו ועדותיו, מפליא הוא. בשיחות עם מארגני המעמדים אנו שומעים על התרגשותם הרבה לראות את מאות האוטובוסים ורכבי ההסעות הפולטים בזה אחר זה את באי מעמדי הסיומים. מאוטובוס אחד נראים יורדים אחר כבוד יהודים אשר חזותם תעיד בם שאינם מתופסי ספסלי בית המדרש, אלה יהודים 'פשוטים' 'בעלי בתים' עובדי אלוקים בתמימות ופשטות היגיעים בעמל כפיהם, שעשו דרכם לכאן שעות ארוכות להשתתף במעמד נורא ההוד 'למען ישמעו ולמען ילמדו'.

אוטובוס שני פולט מתוכו אברכי משי חסידיים לבושי חליפות ארוכות, לצידם צועדת קבוצה נוספת של בני ישיבות ומן 'העבר השני צועדת קבוצה גדולה של חובשי 'כיפות סרוגות מחברון עיר האבות. ומה מכנה משותף יש ליהודי מקריית ספר, לתלמיד הישיבה מחברון, ולחסיד ליובאוויטש? מה מניע אותם להניח את הכול ולבוא לשמוח באירוע הגדול לכבודה של תורה? אין זה אלא רבנו משה בן מימון. הוא הגבר אשר איחד בחיבורו את כל

מחזות מרנני לב ונפש נצפים בכל פעם מחדש עת מסתיימים מסלולי הלימוד בספר הרמב"ם, במרכזם נערכים מעמדים רבי-הוד של סיום הרמב"ם, בהם משתתפים גדולי וצדיקי הדור מכל העדות והחוגים, ועל צבאם אלפים ורבבות הלומדים המתכנסים לציין ברוב עם הדרת מלך את יום חגם. אין שמחה כשמחת התורה, כאשר תלמידי חכמים ואנשי מעשה אלו שזכו לסיים את ספר הרמב"ם כולו, זוכים למעשה לסיים את כל התורה כולה, כפי שקרא הנשר הגדול הרמב"ם לספרו הבהיר 'משנה תורה' היות והוא 'מקבץ לתורה שבעל פה כולה'.

שובה לב לראות את חדות לבבם של המוני הנוהרים הדבקים בלימוד הרמב"ם יום יום לא ימוש מתוך האוהל, וכעת עושים שמחה לגמרה של (משנה) תורה. איתם עימם אחיהם המצטרפים אל שמחתם, תוך תקווה ומשאלת לב להיות גם המה 'חברים לכל אשר יראוך' ולהצטרף למעגל הלומדים ולו בפעם הקרובה של תחילת מחזור הלימוד השנתי,

וכפי שהגדיר זאת הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל באחד ממעמדי הסיום: "הרבי מליובאוויטש הצליח

בזה - סיום ביחד עם סעודה (או התוועדות) לגמרה של (משנה) תורה-ברבים ו'ברוב עם הדרת מלך', ומכיוון שבערב פסח עצמו אין לעשות זה ובפרט באופן המתאים מפני טרדות החג - יעשו את הסיום ברבים בימים הסמוכים לערב פסח, בהתאם לתנאי המקום.

מתוך דבריו של הרבי המפורטים לקראת הסיום הראשון שהתקיים בשנת תשמ"ה, ניכרת התרגשותו ושמחתו לרגל המאורע המרומם בה זכו אלפים לקיים את תקנתו הנאדרת בקודש, ללמוד הלכות רמב"ם בכל יום תמיד; וכך, בהתקרב מועד סיום המחזור הראשון הזכיר שוב הרבי על ההכנות הנדרשות לקראת ה'סיום' ('התוועדיות' תשמ"ה כרך ב עמ' 1304): "יש להשתדל שיערכו 'סיומים' על לימוד הרמב"ם בכל מקום ומקום. וכמה אופנים בזה:

א. לערוך 'סיום' בכל מקום שהיו על-כל-פנים עשרה לומדים, ומקומות שמספר הלומדים היו פחות מעשרה - יצטרפו יחד עם מקום אחר, כך שעריכת ה'סיום' תהיה במעמד עשרה מלומדי הרמב"ם, ובאופן זה יערכו 'סיומים' במקומות רבים, אף שמספר המשתתפים בכל 'סיום' לא יהיה גדול במיוחד.

ב. לערוך 'סיום' מרכזי בצירוף ובהשתתפות כולם יחדיו 'הנה

התורה כולה 'לקטן ולגדול', והוא זה שמאחד את כל שבטי ישורון, אנשים נשים וטף, בלימוד 'תורה אחת' מדי יום ביומו, כפי תקנתו הגדולה של רועה ישראל הנאמן, כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל.

עתיפיין התחלה להשלמה

.....

סיומי רמב"ם החלו עוד בראשית ההתעוררות והתקנה על דבר לימוד הרמב"ם בכל יום, כבר אז דיבר כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל על חשיבות עריכת 'סיום' בסיומו של מחזור הלימוד. בהתוועדות אחרון של פסח תשד"מ (ארבעה חודשים מהפעם הראשונה בה הזכיר הרבי את חשיבות הלימוד היומי בספר הרמב"ם) אמר הרבי: "כשם שבנוגע ללימוד הש"ס חילקו וקבעו ללמוד חלק מסוים בכל יום ויום, הרי טוב ונכון שיעשו כן גם בנוגע ללימוד הרמב"ם לחלק לשיעורים קבועים מדי יום ביומו, באופן שיוכלו לסיימו עד יום הולדת הרמב"ם י"ד ניסן - בשנה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה".

ומיד הוסיף: "ואז יעשו עוד הפעם 'סיום' על הרמב"ם. בהמשך השיחה הבהיר הרבי כיצד צריך להיערך מעמד הסיום: "מהנכון לעשות כמנהג ישראל בכיוצא

ברוב עם הדרת מלך

.....

באופן כללי, התייחסותו הפרטנית של כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל למעמדי הסיומים שנערכו על ספר הרמב"ם, מעוררת השתאות. בעיון מעמיק בתוכן דברות קודשו לאורך השנים מאז יסוד התקנה ללימוד יומי של ספר הרמב"ם, אנו מוצאים הדרכות מפורטות והוראות מפורשות לגבי עריכת הסיומים בכל אתר ואתר, בדגש על שמחה גדולה המתבטאת היטב בלשונות הקודש. בהתוועדות ז' אדר תשמ"ה, כחודש לפני הסיום הראשון על הרמב"ם כאמור, הדגיש הרבי שעניין הסיום הוא לא של חוג מסוים אלא שייך לכל אחד מישראל: "פשוט שכל הנ"ל אינו עניין של חוג מסוים וכיו"ב - שהרי לימוד הרמב"ם שייך לכל אחד מישראל עד סוף כל הדורות, כשם שתורה שבכתב תורת משה רבנו, שייכת לכל אחד מישראל עד סוף כל הדורות וכמודגש בפתגם גדולי ישראל 'ממשה ועד משה לא קם כמשה'".

בהתוועדות שהתקיימה בשב"ק פרשת בה"ב תשמ"ה שב הרבי וציין, שחובת ההשתתפות בסיומים על הרמב"ם אינה רק על אלו שלמדו את השיעור היומי אלא על כל אחד ואחד: "גם אם מאיזו סיבה שתהיה

מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, ובפרט בנוגע ללימוד התורה והלכות שבתורה על ידי זה שכולם יתאספו במקום אחד (כפי שיחליטו על פי דעת הרוב או דעת כולם), ושם יערכו את ה'סיום' ברוב פאר והדר, 'ברוב עם הדרת מלך'. ומובן שיש לעסוק בהכנות המתאימות - 'הכנה רבה' - מבעוד מועד ולעשות את כל העניינים בסדר מסודר, ובפרט כשמדובר אודות 'סיום' דלימוד הרמב"ם - כידוע גודל החשיבות ותפיסת מקום לעניין של 'סדר' ובמיוחד בספר ה'יד'".

את התוועדות י"א ניסן תשמ"ה ייחס הרבי לרגל סיום הרמב"ם, וכך התבטא:

"בנוגע להתוועדות זו אין צורך בטעמים והסברות, שכן ישנה סיבה הכי גדולה והכי חשובה 'גמרה של תורה': בי"א ניסן בשנה זו סיימו רבים (עשרות, מאות ואלפים) מישראל את המחזור הראשון דלימוד 'משנה תורה' 'הרמב"ם בשנה אחת (ג' פרקים ליום), ולכן מתכנסים יחדיו לערוך 'סיום' על ספר הרמב"ם ולעשות 'סעודת משתה לגמרה של תורה'... הרי זו סיבה הכי גדולה שאין למעלה ממנה, להתאסף יחדיו ולערוך 'סיום' על הרמב"ם, ובאופן ד'מתכפין התחלה להשלמה' - להתחיל מיד את הלימוד דמחזור השני".

"רואים במוחש שכאשר עורכים חגיגה - באופן של פרסום בקשר ל'סיום הרמב"ם', אזי ניתוסף עוד יותר בלימוד הרמב"ם, ובכמה אופנים: א. פרסום העניין בכל מקום ומקום - גם ליהודים שלא שמעו עדיין אודות לימוד שיעור היומי ברמב"ם, וממילא יצטרפו גם הם ללומדי הרמב"ם. ב. גם אלו ששמעו על זה, אבל, לא התעוררו עדיין להצטרף ללומדי הרמב"ם - הרי הרושם מהחגיגת סיום הרמב"ם יעורר אותם להחליט ולהצטרף בפועל ממש ללומדי הרמב"ם. ג. גם אלו שמשתתפים כבר בלימוד הרמב"ם - יתוסף אצלם יותר חיות והתלהבות וחביבות, וממילא גם הלימוד עצמו יהיה ביתר יגיעה והתמסרות, ברוחם ונשמתם, וגם בגופם".

הברכה הגדולה ביותר

.....

גולת הכותרת של המעמדים המרוממים לרגל סיום ספר הרמב"ם, היא השתתפותם המפוארת של גדולי וצדיקי הדור היושבים בשולחן המזרח ומוסיפים הוד והדר לאירוע החגיגי לכבוד גומרה של תורה, להוקיר ולהעריך את אלפי הלומדים ביום שמחתם.

התרגשות רבה עוררה הופעתו של כ"ק אדמו"ר ה'לב שמחה' מגור

אינם לומדים ג' פרקים ליום, כי אם פרק אחד או בספר המצוות, ואפילו אם עדיין לא התחילו ללמוד רמב"ם - יכולים וצריכים גם הם להשתתף ב'סיומים' על הרמב"ם,

כי לכל לראש - ישנו עניין להשתתף בשמחתו של חברו, ועל דרך משל ההשתתפות בשמחת נישואין של אחיו, שכן, אף שהחתונה שלו הייתה לפני כמה וכמה שנים, או שעדיין קטן הוא שאין לו דעת ואינו שייך עדיין לנישואין - מכל מקום משתתף אף הוא ושמה ורוקד בשמחת נישואין של אחיו, כאילו הייתה זו שמחה שלו! ודוגמתו בנידון-דין: ההשתתפות בשמחה של אותם יהודים שלמדו וסיימו את ספר הרמב"ם".

הרבי הוסיף ופירט את חובת ההשתתפות בסיומים אלו: "בפרט שעל ידי השתתפותו נוסף עילוי בעניין ד'ברוב עם הדרת מלך'... זאת ועוד: כאשר יבוא להשתתף ב'סיום' - ייצא נשכר בכך שהשתתף בלימוד הלכה ברמב"ם, שהרי בעת ה'סיום' לומדים את ההלכה האחרונה דספר, ומתכפיין התחלה להשלמה' - לימוד הלכה הראשונה דספר".

הרבי הזכיר מעלה נוספת לסיומי הרמב"ם בכך שהם גורמים להתעוררות בלימוד הרמב"ם היומי:

חולשת בריאותו לא ילך לכותל המערבי. לכותל המערבי לא הלך באותו היום, אולם לשמחת גמרה של כל התורה שבעל פה כולה - הגיע, להתרגשות והתרוממות הקהל!

מילים ספורות זכינו שנשא ה'לב שמחה' באותו מעמד, מילים מועטות בכמות, אך מחזיקות הן מסר על גודל וחשיבות לימוד הרמב"ם:

"לימוד הרמב"ם עצמו הוא הברכה הגדולה ביותר. שיהיה בהצלחה."

הגאון האדיר רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל, גאב"ד מונטריאל, היה מתאמץ ומכתת רגליו ממעמד 'סיום' אחד לרעהו, בכל מדינות ארצות הברית וקנדה, להרבות חיילים לתורה כולה. בכל עת מצוא היה מעורר את שומעי לקחו הרבים בדבר החשיבות והתועלת העצומה שבלימוד השיעור ברמב"ם.

באחד ממעמדי ה'סיום' בהם השתתף, נשא הגר"פ הירשפרונג 'הדרן' בו לפלל בענייני קרבן אשם לפי דעת הרמב"ם, ובסיום נשא דברים נרגשים ומעוררים:

"בעיני ראיתי", שיתף בהתרגשות, "איך התקנה התפשטה ת"ל בתפוצות ישראל. ולדוגמה - כשנסעתי במטוס ראיתי אברכים יושבים ולומדים ברמב"ם. וכי לפני

זצוק"ל, למרות חולשתו, במעמד 'סיום הרמב"ם' הראשון שהתקיים בחול המועד פסח תשמ"ה ב'בנייני האומה' שבירושלים במעמד גדולי ומאורי התורה והחסידות.

"אינני יכול אפילו לתאר את רגשי הלב", תיאר אחד מזקני גאוני הדור שליט"א, "ולבטא את ההתעוררות העצומה שהורגשה באותו מעמד אדיר ובלתי נשכח לכבודה של תורה. במשך ארבע שעות רצופות בהן התקיים המעמד לא נשמע באולם הגדול רחש. שקט מוחלט שרר, והקהל האדיר כולו היה קשוב ומרותק לדבריהם ומראם של גדולי ישראל מכל החוגים - למן מרן ה'לב שמחה' זצוק"ל ועד לראש ישיבת חברון הגאון רבי אברהם פרבשטיין זצ"ל, דרך חברי מועצת גדולי התורה וגדולי ראשי הישיבות מכל החוגים. לא היה צורך לומר 'שקט' ולו פעם אחת, הקהל כולו - 'כאיש אחד בלב אחד' - היה שרוי בהתעוררות עצומה של קדושה".

מרן ה'לב שמחה' היה באותם ימים חלש, אבל בשל החשיבות העצומה שראה בלימוד הרמב"ם, הטריח עצמו לכבודה של תורה ולכבודם של רבבות מסיימי הרמב"ם וכיבד את המעמד בהשתתפותו. זאת, לאחר שבאותו היום הודיע לגבאים שנערכו לנסיעה לכותל המערבי, כמנהגו מדי חול-המועד כי בשל

זה, אשר יש בו עניין נפלא בנוגע ללימוד השיעור היומי ברמב"ם.

"והעניין הוא מניסיוני האישי. במשך השנה הראשונה היה לי קשה ללמוד ג' פרקים בכל יום כי לא הורגלתי לכך וגם טרדות העיר סבבוני וכו', אולם לקראת סיום המחזור הראשון כאשר "בהביטי אל כל מצותיך" והתבוננתי שהנה יש בידי את "כל המצוות", וכמו שכתב רבינו בהקדמתו שספרו כולל כל תורה שבעל פה, מה גדלה שמחתי!

"ואחר כך", הוסיף הגר"א יאלעס, "כשזכינו ללמוד את המחזורים הבאים, הנה ת"ל 'זיינען מיר געווארן היימיש מיט'ן רמב"ם' [=נהיינו 'היימיש' עם הרמב"ם], ובטוחני שרבים מלומדי השיעור היומי נעשו כ'בן בית' אצל ספרי הרמב"ם ומ"בהביטי אל כל מצוותיך" באו לפסוק הבא - "בלמדי משפטי צדקך".

"אשריכם הוגי תורת רבינו משה הרמב"ם!", קרא כ"ק אדמו"ר מערלוי צוק"ל, שאף הוא השתתף בלימוד השיעור היומי ברמב"ם, במכתב שכתב למסיימי הרמב"ם, "תחזקנה ידי העומדים על מלאכת הקודש להרבות צבאות לומדים במשנה תורה ולהגדיל תורה ולהאדירה, ובראש וראשונה ברכה לראש משביר צדיק כביר הגה"ק האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א ה'

עשרות שנים מישהו תיאר לעצמו מחזה כזה?...

"על תקנת לימוד הרמב"ם יש להמליץ את דברי ה'מחצית השקל' בסימן תפז האומר כי בשעה שהרבה יהודים לומדים תורה, הנה אף על פי שהם מפוזרים במקומות שונים, הרי זה 'תורה דרבים'.

"ועל כן חוב קדוש מוטל על כל אחד ואחד להצטרף ללימוד היומי ברמב"ם, לבל יהיה חס ושלום בכלל 'מעוות לא יוכל לתקן'. כמאמר חז"ל: 'איזהו מעוות לא יוכל לתקן?' זה שנמנו חבריו לדבר מצוה והוא אינו נמנה עמהם".

היימיש עם הרמב"ם

באחד מה'סיומים' הרבים בהם השתתף, הגאון הגדול רבי אפרים אליעזר הכהן יאלעס זצ"ל גאב"ד סאמבור, בבואו לתאר את גודל הסיפוק וחדוותא דאורייתא שחש הלומד את הרמב"ם, שיתף מניסיונו האישי בלימוד השיעור.

"כידוע", אמר הגר"א יאלעס, "פותח הרמב"ם כל ספר מ"ד הספרים דמשנה תורה בפסוק. כשהתבוננתי, מצאתי ראיתי שהפסוק הראשון שבו פותח את ספרו כולו, לפני ההקדמה, הוא הפסוק "אז לא אבוש בהביטי אל כל מצוותיך". בפסוק

מדי שנה, נהג להדגיש נקודה מיוחדת שמעניקה ללומד הרמב"ם, מעבר לידיעת כל התורה כולה ולימוד דבריו הקדושים והמדויקים של הרמב"ם, וכה כתב לקראת אחד ממעמדי הסיום: 'לימוד הרמב"ם מסוגל לאמונה, כמו שכתוב בתהלים כל מצוותיך אמונה, וברמב"ם כתוב כל מצוות התורה, ובזכות לימוד הרמב"ם יעזור השם יתברך שנזכה להשפעות טובות בגו"ר".

כ"ק אדמו"ר מרחמסטריווקא- דיטרויט זצוק"ל אף הוא הצטרף לתקנת הלימוד ברמב"ם ולקראת ה'סיום' הראשון כתב: "הנני משתתף עם כ"ק האדמו"רים והרבנים הגאונים שליט"א לתקן ולחזק את לימוד הרמב"ם, שיצטרפו יותר ויותר בלימוד הרמב"ם להגדיל תורה ולהאדירה".

קצוץ גדול

כ"ק אדמו"ר העקבי אבירים' מסדיגורה זצוק"ל היה מראשי המעוררים על חיוניות וחובת לימוד הרמב"ם, ולא פעם ערך אף הוא את ה'הדרן' בסיימו בעצמו את הרמב"ם יחד עם רבבות בית ישראל. באותן הזדמנויות היה האדמו"ר מסדיגורה משתף מחרשי לבו הטהור באשר לגודל ושגב חשיבות

יאריך ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים אשר הגה ברוחו וזים את המפעל הגדול הזה".

"משתתף אני בכל לב בשמחתכם", הוסיף גאב"ד ערלוי, "שמחת אלפי ישראל המון חוגג רבנן ותלמידיהון מוקירי ומכבדי תורה, אמונים אשר נאספו לשמוח בשמחת תורה בגמרו של המשנה תורה להנשר הגדול הרמב"ם זי"ע".

כל מצוותיך אמונה

פוסק הדור, הגאון האדיר רבי משה פיינשטיין זצ"ל, בעל ה'אגרות משה', למד את שיעור הרמב"ם היומי. הוא הספיק להשתתף בלימוד שני מחזורים של הרמב"ם (במסלול ג' פרקים ליום), כפי שמעיד נכדו הג"ר מרדכי טנדלר, וזמן קצר מאוד לאחר ה'סיום' השני נסתלק מהעולם. "ברכתי ברכת התורה, שלוחה לכל המשתתפים בסיום המחזור הראשון של לימוד המשנה תורה של הרמב"ם... יישר כחו וחילו של אדמו"ר מליובאוויטש שליט"א שזכה וזיכה את הרבים במצוות לימוד כל התורה לשמה, ששקולה כנגד כולם".

כ"ק אדמו"ר מאלכסנדר זצוק"ל, שגם הוא השתתף בלימוד הרמב"ם היומי במחזור הקבוע ונהג לסיימו

דברי קדשו: "יצאנו ממצרים ביד חזקה, וזכותו של היד החזקה, הוא הרמב"ם ז"ל, על ידי שכל אחד שעדיין לא התחיל ללמוד בו בכל יום יעשה כן מעתה, יגן על כל ישראל לתשועת עולמים".

במכתב ששיגר כ"ק אדמו"ר רבי שמעון נתן נטע מלעלוב זצוק"ל לרגל המעמד סיפר על החביבות שהייתה לאביו כ"ק האדמו"ר רבי משה מרדכי מלעלוב זצוק"ל לתקנת לימוד הרמב"ם: "מפאת היותי בתוך שלושים של הסתלקות כ"ק עט"ר קדוש ישראל אאמו"ר הכ"מ זצל"ה זיע"א", כתב האדמו"ר זצוק"ל, קשה עלי ההשתתפות בשמחה קדושה זו, ומצטער על כך באשר ידעתי את גודל הערצתו וחביבתו של כ"ק אאמו"ר זצוק"ל לרעיון הקדוש שיזם כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש שליט"א לזכות את כל ישראל עם ידיעת כל תורה שבעל פה".

תלמוד ומעשה

.....

"משתתף אני", כתב מעומק לבו כ"ק אדמו"ר הישועות משה מויז'ניץ זצוק"ל באחד ממכתביו למסיימים, "יחד עם צבור לומדי תורתנו הקדושה בשמחת סיום מחזור הראשון בלימוד הרמב"ם שנוסד על-ידי כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

התקנה והשפעת לימוד הרמב"ם. האדמו"ר אף היה מאריך בדברים בדבר שייכות לימוד הרמב"ם לכל סוגי עם ישראל - מגדולי תלמידי החכמים ועד 'בעלי בתים', "כקטון כגדול". באחת ההזדמנויות סיפר כיצד אביו, הכנסת מרדכי מסדיגורה זצוק"ל, עודד את הדפסת ספרי 'רמב"ם לעם' שיצאו לאור בשנת תש"ו, ויחד עם הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל העניק להם 'הסכמה'. ספרים אלו הנגישו את לימוד הרמב"ם להמון העם, כאשר גוף דברי הרמב"ם מופיע עם ניקוד ובשולי הגליון מופיעות הערות עם דברי הסבר מלוקטים מן המפרשים ונושאי הכלים, והיה משום חידוש גדול בהוצאתם. את דבריו סיים האדמו"ר מסדיגורה בסיימו בעצמו את מחזור הלימוד ובפתיחת המחזור החדש: "וברכתי בזה שיתן השי"ת ויקויים בנו במהרה מה שכתב הרמב"ם בסיום היד החזקה: ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות, שהטובה תהיה מושפעת הרבה וכו' ולא יהיה עסק העולם אלא לדעת את ה' בלבד. ומתכיפין התחלה להשלמה לספר יד החזקה להרמב"ם, לידע שיש שם אלוקה יסוד היסודות ועמוד החכמות".

בהזדמנות אחרת כתב האדמו"ר מסדיגורה ברכה למשתתפי מעמדי הסיום די בכל אתר ואתר, וכה היו

ביותר של לימוד הרמב"ם היומי. מדי שנה היה משתתף במעמדי ה'סיום' ונושא דברים בדבר עוצם וגודל החשיבות בלימוד זה. "מאז ימות הרמב"ם לא היה מעמד כזה לכבודה של תורה", הכריז במשאו במעמד ה'סיום' הראשון, בשנת תשמ"ה. "הרעיון הגדול של לימוד הרמב"ם", המשיך ואמר, "הוא מאור חדש לישראל בבחינת הנאמר 'ולכל בני ישראל היה אור במושבותם', וכך ייכנס הרמב"ם לכל בית בישראל". ב'סיום' שנערך בשנת תשמ"ט הפליג הגר"י צדקה במעלת לימוד הרמב"ם, באמרו: "נתאספנו לכבוד המאורע הגדול של סיום הרמב"ם, ששון ושמחה ליהודים! לא רק אלה שסיימו זוכים בכך, זוהי מצוה שמכריעה את הכף לעם ישראל כולו לכף זכות. זכותו של הרמב"ם תעמוד למסיימים ותעמוד לכל ישראל שנשתחרר מהגלות בקרוב".

שליט"א, ושולח את ברכתי לכל הלומדים והמשתתפים בשמחת מצוה זו..."

במעמד ה'סיום' הראשון שנערך בעיר תל-אביב אמר כ"ק אדמו"ר ממודז'יץ זצוק"ל שבלימוד הרמב"ם מקיימים שתי מצוות - האחת היא לימוד תורה לשמה וידיעת כל התורה, והשניה - לשמוע בדברי חכמים, ולימוד כזה מביא לחיזוק האמונה בה' ובמשה עבדו. "בגמרא נחלקו", אמר כ"ק האדמו"ר, "אם תלמוד גדול או מעשה גדול. בתלמוד זה של לימוד הרמב"ם יש תלמוד ומעשה כאחד, שהרי בלימוד זה מקיימים את המצווה לשמוע בקול חכמי הדור".

צאור חדש לישראל

הגאון הגדול רבי יהודה צדקה זצ"ל, ראש ישיבת פורת יוסף, היה מהלומדים והמפיצים הנלהבים

ומלאה הארץ דעה

משא כ"ק מרן אדמו"ר ה"פני מנחם" מגור זי"ע בסיום הרמב"ם מחזור השלישי בעיה"ק ירושלים

ראשון ומסיים בביאת המשיח, ובסוף הספר הוא מביא את הפסוק "מלאה הארץ דעה את ה'

מורי ורבותי, הרמב"ם מתחיל את ספרו: "יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי

רש"י ילקוט תהילים ומדרש תהילים עה"פ) שנהרות קאי על אויבי ה' "האומות השוטפים כנהרות ארבע גלויות ומלכיות".

והנה, אנו רואים שהכי חזקים בהסטוריה בתבל, כגון נבוכדנאצר רומי וכיו"ב בטלו מן העולם, כי הם בדוגמת שביל קטן בתוך העפר, שהוא בטל בששים ובששים ריבוא נהרות, ו"כל הנהרות הולכים אל הים", המטרה שלהם הוא הים, וכל המלכיות הן כדי שמלך מלכי המלכים ימלוך לעולם ועד, ה' מלך גאות לבש, שמלכות ה' היא כדוגמת ים שהוא קבוע.

והייתם לי קדושים

.....

והנה, אמרו חז"ל (תורת כהנים סו"פ קדושים) עה"פ "והייתם לי קדושים" - "אם אתם קדושים אתם שלי ואם לא אתם של נבוכדנאצר וחבריו". וקשה: האם כשאדם אינו קדוש הוא כבר של נבוכדנאצר וחבריו? אלא הביאור בזה הוא עפ"י מה שחז"ל אומרים על עם ישראל "כשהם עולים הם עולים עד לרקיע וכשהם יורדים יורדים עד לעפר". ולדאבוננו אנו רואים את זה בחוש שכן ה' בכל הדורות, ואפי' בדורנו זה שהוא דור מופלא של צללים ואורות, שמצד אחד כבר מתחילים לבקוע האורות של משיח, וכן בענין

כמים לים מכסים". מה התוכן של "כמים לים מכסים"? מאיזה טעם נמשלה תכלית הדעת למים שבים דוקא? וכבר נאמרו בענין זה הרבה פירושים עמוקים על דרך הפרד"ס.

ונראה לפרש, בהקדים שכל העולם נברא עם "תנועה" הסיבה שאדם פועל פעולה כלשהיא היא כי יש לו יצר ומוטיבציה שבשבילם הוא פועל, ועל דרך שאומרים בשם הבעש"ט "כל עיר - התעוררות - על תילה בנויה". ועפ"י י"ל שהרמב"ם כותב שבימות המשיח יהיה "לא רעב ללחם ולא צמא למים", לא תהי' רדיפה אחרי החומריות, כי ישנם סוגים שונים של בקשות ותנועות, יש תנועה גדולה של עם בתור עם, יש של מלכים שרוצים לשעבד את הכל למטרה הפרטית שלהם או של מדינתם, יש תנועות למען תיקון העולם כפי מה שנראה להם, אבל כל זה הוא כמו מים שבנהרות, מה נהרות אינם עומדים באותו מקום לעולם, אלא הם נעים ונדים, כך כל התנועות הללו שאינן בתורה ובמצוות סופן שהן עוברות מן העולם.

והנה נאמר בכתובים ה' מלך גאות לבש ה' וגו' עז התאזר וגו' נשאו נהרות ה' נשאו נהרות קולם ישאו נהרות דכים מקולות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום ה'. וחז"ל אומרים ע"ז (כמבואר בפ"י

שכשם שכל הנהרות הולכים אל הים כך כל התנועות שבעולם המתנדודות כמים שבנהרות תכליתן ומטרתן שיתבטלו ויבוא סוף סוף "הים" - דעה את ה".

ובענין זה אזכיר הערה אחת בדברי הרמב"ם. הרמב"ם בתחילת הפרק האחרון פוסק כשמואל: אין בין העוה"ז לימות המשיח אלא שיעבוד מלכויות בלבד. וזכורני וידועות הקושיות בזה, כשהייתי ילד נשאלתי ע"י דודי הגה"צ המפורסם רבי משה בצלאל זצוק"ל, ובקשני שאשאל את אאמו"ר זצוק"ל"ה, מהי המחלוקת אם אין בין העוה"ז לימות המשיח אלא שיעבוד מלכויות בלבד או שכל הנביאים לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל עוה"ב עין לא ראתה, שאלתי אז את דודי מה דעתו הוא, וענה שכל מה שחז"ל אמרו הוא אמת לאמתו, אלא שיש דרגות, בתהילה יהיו ימות המשיח כדעת שמואל שאין בין עוה"ז לימות המשיח אלא שיעבוד מלכויות בלבד ואח"כ יבואו ויתגלו הדרגות היותר גבוהות ונעלות שבימות המשיח.

מעלת לימוד הרעב"ם

.....

והנה הרמב"ם ז"ל התקין אזניים לתורה מכל המצוות ולבאר ביתר ביאור מעלת לימוד הרמב"ם: למשל, כשחסר לאדם אבר גשמי

שיעבוד מלכויות שבעז"ה עם ישראל שבכל העולם בדרך כלל אינו כ"כ תחת שיעבוד המלכויות בגשמיות, אבל מצד שני יש גלות השכינה באופן נורא, ולכן בדורות הקודמים ציפו ישראל לימות המשיח בעיקר מפני הדוחק והצער שה' להם, היום אנו עדיין זקוקים לישועת ה' גדולה, עם ישראל, ובעיקר בגלל גלות השכינה, וזהו שאנו מתפללים שתתקיים ההבטחה ומלאה הארץ דעה את ה'.

והנה איתא במשנה (פסחים רפ"ג) "אלו עוברים בפסח" - תערובת חמץ, והמשנה מפרטת ארבע דוגמאות: כותח הבבלי, ושכר המדי, וחמץ האדומי וזיתום המצרי. מהו הטעם שנפרטו דוקא אלו? מבאר השלייה שזהו רמז לד' מלכויות שעוברים מהעולם "אלו עוברים" - מן העולם. הכל עובר. במלים אחרות: כל התנועות הזרות, כל האידיאלות שחשבו שיש בהן ממש ושהן ישחררו את האדם משיעבודו כגון הקומוניזם, הסוציאליזם, וכיוצא בהן, כולן עוברות מן העולם, כי אינן אלא הכנה למשיח.

וזהו מ"ש "מקולות מים רבים אדירים וגו' אדיר במרום ה'", שבימות המשיח יהא "מלאה הארץ דעה את ה'" כי זוהי ההתחלה "יסוד היסודות ועמוד החכמות" וזהו הסוף, וזהו פי' "כמים לים מכסים",

לדברי תורה שאם אדם חושב אני אלמד באופן כך וכך הוא לא לומד כלום כי אין לעשות תכניות, ולכאורה זהו סתירה למ"ש במדרש עה"פ "ראמות לאויל חכמות בשער לא יפתח פיו" שכשאדם רוצה ללמד הוא בא ואומר איך אני אלמד הרי נזיקין ל' פרקים ("נזיקין כוללת ב"ק - י' פרקים, ב"מ - י' פרקים, וב"ב י' פרקים) וב"ב היא המסכת הכי קשה ועליו לשאת את הגמ' והנמו"י - איך אלמד עם כל הנמו"י? במס' כלים ל' פרקים - איך אלמדהו? החכם אומר היום אני אלמד פרק אחד מחר פ"א ובאופן זה הוא לומד הכל, כן אמרו במדרש, ולכאורה זהו היפך מרש"י הנ"ל. אלא הדיוק במדרש הוא אלמד היום פרק אחד, היינו מספר פרקים מסוים.

דהנה בענין לימוד ספר משנה תורה יש ב' מסלולים, האחד ג' פרקים ליום, ואני חייב לומר ע"ד מאמר חז"ל על מי שיש לו חמשה ומכבדים אותו עבור עשרה כו': במחזור הראשון למדתי ג' פרקים ליום, אבל קשה לי, אולי יש ת"ח גדולים שמבינים את הרמב"ם ולא קשה להם, אבל כשאני מתחיל ללמוד פרק אחד ג"כ יש לי הרבה קושיות לעיין בהם, ולכן במחזור זה הנני לומד פרק אחד ליום, והנה עתה בסוף מחזור זה השלישי גומרים בעזה"י באותו זמן את המסלול של פרק אחד והן את המסלול של ג"פ

חשוב, הרי הוא מתבייש מאוד, כן גם בענין תרי"ג מצוות שהן כנגד תרי"ג איברים. לכן כשאדם אינו יכול לקיים את כולם צריך הוא ללומדן, ויתר על כן: למרות שהמנהג אצלינו בני אשכנז שאומרים לפני קיום מצוה כנון לבישת ציצית לפני הנחת תפילין "כאלו קיימתי מצוה זו ותרי"ג מצוות התלויות בה", כי כל תרי"ג מצוות תלויות בכל מצוה, אבל מ"מ הרי ישנן התרי"ג מצוות כמו שכל אחת היא בפני עצמה, ואנחנו לא לומדים הרבה, אמנם יש למדנים הלומדים בישיבות סדר נזיקין וכו' הנקרא מסכתות ישיבתיות, אבל יש דברים שאינם יודעים, יהודי יר"ש אמנם יודע את השו"ע, אבל הוא הרי צריך לדעת את כל המצוות, והוא עתיד ליתן דין וחשבון למה לא למד..

לכן ישנו בענין לימוד הרמב"ם דבר גדול כמו בלימוד הש"ס, ראשית, שכלל ישראל ילמדו את כל המצוות, ונוסף לזה יש ענין גדול ונפלא שכלל ישראל ילמדו ביחד דבר אחד, מחמת הערבות שכל ישראל ערבין ומעורבין זה בזה.

ועוד זאת. הגר"א מוילנא אמר שישנם המתכננים את לימודם במשך ששים שנה והם אינם לומדים ונשארים עמי הארץ, כי תכנון אינו רצוי, ולכאורה זהו רש"י מפורש (סנהדרין כ"ו:) על מחשבה מועלת

שאתה עתיד לבנותה" שבמקדש הזה יקויים מ"ש "ומלאה הארץ דעה את ה", בואו ונכין עצמינו לקראת מלך המשיח, להמליך את ה' צבאות, בואו נלמוד ונתחזק בלימוד הרמב"ם ובלימוד התורה בכלל להגדילה ולהאדירה ולקבל פני מלך המשיח אשר יחד אתנו יחוג את סיום הרמב"ם בשנה הבעל"ט אכ"ר.

ליום במחזור השלישי, ועוד מעט יתחילו במסלול של פ"א ליום את ספר נזיקין של הרמב"ם וכדאי בהחלט להצטרף וללמוד, ואח"כ בבר ירגישו את הנועם והמתיקות של הרמב"ם. יה"ר שיקויים בנו מה שחז"ל אומרים עה"פ "נשאו נהרות דכים" "לא כמקדש הראשון שבנה שלמה ונחרב ולא כמקדש השני שבנה עזרא ונחרב אלא כמקדש

משא עמוד ההוראה

מֶרֶן הַגָּאוֹן רַבִּי שְׂמוּאֵל הַלּוֹי וּוְאָזְנֵר זְצוּק"ל בַּעַל שֶׁבֶט הַלּוֹי בְּסִיּוּם הַרְמַב"ם מַחְזוֹר הַשְּׁלוּשִׁים - חוֹדֵשׁ נִסָּן תַּשַּׁע"ב- שְׁנַעֲרָךְ בַּהִיכַל יָד אֵלֵיהוּ - תַּל אַבִּיב

המעלה המיוחדת

.....

המעלה המיוחדת את מניין המצוות בספר הרמב"ם על פני שאר ספרי הראשונים, היא, שכל הראשונים מנו את תרי"ג מצוות התורה על סדר פרשיות התורה. הרמב"ם הוא היחיד שסדר את תרי"ג המצוות לפי סדר 'עבודת ה' של היהודי: הוא מתחיל את ספרו ב'אמונה' ומסיימו בהלכות מלכים ב'אמונה'. בראשיתו, בהלכות יסודי התורה, פותח הוא במצוות האמונה בהש"ת: מצווה ראשונה - "לידע שיש שם אלוה"; מצווה שנייה - "שלא יעלה במחשבה שיש שם אלוה זולתי

השמחה הגדולה בהתאם לדברי חז"ל (מדרש שיר השירים רבה פ"א סי' ט) "שעושין סעודה לגמרה של תורה".

השמחה הגדולה היא בכך, שאין זו הפעם הראשונה שמסיימים את לימוד כל הרמב"ם כפי התקנה הקדושה. זהו כבר הסיום השלושים, בו ישבו יהודים דבר יום ביומו והגו, עכ"פ לגירסא, בספרי הקודש של רבנו משה בן מימון זכרונו לברכה, מתחילת הלכות - 'יסודי התורה' עד סופו הלכות 'מלכים'.

הלכה פסוקה

.....

והכול באשר לכול, בלשונו הזהב, לשונו המדויק, בעמקות נפלאה להוציא הלכה פסוקה, לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. [ואף, בנוגע למה ש'מבכה' הראב"ד בהקדמתו להרמב"ם על-כך שלא ציין מקורות להלכותיו - הנה במשך הזמן, גדולי הדורות שלאחריו, ה'מגיד משנה' וה'בית יוסף' הק' ב'כסף משנה' השלימו זאת]

כל אלו מהנמצאים כאן, אשר זכו זכות נפלאה שכזו לסיים את 'משנה תורה' מתחילתו ועד סופו, הרי שעברו - על כל פנים בגירסא - על כל התורה שבעל פה, על כל תרי"ג מצוות התורה בלי יוצא מן הכלל!

יגרום לגאולה הקרובה

.....

ובעמדנו במעמד נורא שכזה, עת מסיימים רבבות אלפי ישראל את לימוד הי"ד החזקה להרמב"ם, ראוי להביא אסמכתא לכך שלימוד הרמב"ם, הוא מה שנותר קודם ביאת משיח צדקנו, והוא מה שאכן יגרום לבואו, בעגלא דידן דהנה אמרו רז"ל (סנהדרין צז, א): "תנא דבי אליהו: ששת אלפים שנה הוי עלמא, שני אלפים תוהו, שני אלפים תורה שני אלפים ימות

ה"; ובמצוות הבאות הוא ממשיך - "לייחדו"; "לאוהבו"; "ליראה ממנו". במצוות אלו מתחילה תורת ה' ובזה מתחילה עבודת ה' של היהודי בגשתו אל הקודש. ואף סיום ספרו, סיום הלכות מלכים, הוא בעניין האמונה: האמונה, בביאת משיח צדקנו. ביניהם, בין ב' 'אמונות' אלו מונחת כל התורה שבעל-פה!..

סייעתא דשמיא

.....

דבר ידוע הוא שעל מצבת הרמב"ם נחרת הפתגם המפורסם: "ממשה עד משה לא קם כמשה". ואכן, כשמתבוננים בעבודתו ובימי חייו של רבנו הרמב"ם ז"ל, באים לידי התפעלות והשתוממות: איך ילוד אישה יכל לחבר חיבור עצום כזה כחיבורו של הרמב"ם? לפסוק בכל הלכות התורה כולה; מצוות הנוהגות, ומצוות שאינן נוהגות, בסדר מועד ובסדר נשים, בהלכות קרבנות ובעבודת בית-המקדש, בהוויות טוען ונטען ובדיני הסנהדרין - כל התורה כולה ממש!

אם לא ה'סייעתא דשמיא' המיוחדת שהייתה לו לרבנו ז"ל בכדי לבצע מלאכתו, אין שום ילוד אישה שיכול לעשות כדבר הזה!

בזה הוא כך "זכרו תורת משה עבדי" - תורת משה רבנו ותורת רבי משה בן מימון, רבנו הרמב"ם, שהרבי החשוב זצוק"ל ייסד ללמוד תורתו בקביעות בבחי' "זכרו", שיש בתורתו "כל ישראל חוקים ומשפטים" - היינו, כל החוקים והמשפטים השייכים לכל ישראל.

ולאחר שרואים אנו ב"ה שרבבות עמך ישראל עסוקים בלימוד זה, היינו שאת תחילת הכתוב כבר זוכים לקיים, עתה יכולים אנו לבקש ולדרוש מהקב"ה שיקויים כבר גם המשך הכתוב (פס' כג כד):

הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא, לפני בוא יום ה' הגדול והנורא... "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם". וברחמים גדולים, אמן!

המשיח בעונותינו שרבו יצאו מהם מה שיצאו, ועדיין "אין בן דוד בא", כלשון הגמרא שם..

היינו, שנמצאים אנו כבר זמן רב 'בעקבתא דמשיחא' ומשיח צדקנו היה צריך להתגלות עוד בתחילת האלף החמישי, ועדיין לא בא...

זכרו תורת משה

.....

מובא בראשונים, מהו הדבר שאכן יביא את הגאולה? ומביאים את דברי הנביא שהיה הנביא האחרון לאחר חגי' זכרי', הנביא מלאכי: "זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי אותו בחרב על כל ישראל חוקים ומשפטים" (מלאכי ג, כב) ונראה להמליץ, בדרך רמז, שהפי'

שער

"דבות מופתי"

סיפורי מופת
אודות לימוד דרמב"ם

ומעורר אותנו מחדש לחשיבות ושימת לב מיוחדת, ללימוד שיעור הרמב"ם היומי".

נכד אחר של הרב לנדא זצ"ל, הרב ישראל לנדא, חתנו של המשפיע הרה"ח פניני קארף ע"ה מספר אף הוא את שראו עיניו שבועיים טרם פטירת חותנו, כשמצבו הרפואי היה קשה, התאספו אנשים סביב מיטתו, ולפתע התעורר ר' פניני ואמר שעוד טרם למד את שיעור הרמב"ם היומי...

הסגולה הגדירה

.....

אכן די בסיפורים אלה כדי להיווכח עד כמה פעלה התקנה, אולם בנוסף לכך הרבי הדגיש לא אחת כי ראשי תיבות רמב"ם: 'רבות מופתי בארץ מצרים', מופתים כפשוטם.

ועל כך יעידו הסיפורים הבאים: השליח המפורסם ללוס אנג'לס הרה"ח שמואל דוד רייטשיק ע"ה, נחשב היה בעיני רבים בעירו כעושה נפלאות והיו מבקשים את ברכתו, בעוד הוא מבחינתו היה מנצל זאת לחיזוק בקבלת החלטות טובות בכל הקשור למבצעי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. יום אחד פנה אליו בחור מקורב וביקש ברכה עבור שידוך בשבילו, מאחר והוא כבר היה בחור מבוגר והדברים לא

מאז יצא הרבי בתקנת הרמב"ם, חולל הדבר מהפך בקרב שלומי אמוני ישראל, שהחלו ליישם את התקנה ולקנות ידע בתורה כולה - כפי שהגדיר הרמב"ם את ספרו שהוא מקבץ לתורה שבעל פה כולה.

על חרדת הקודש למילוי התקנה יעיד הסיפור הבא אותו מספר הרב יוסף לנדא שי' מלונדון, נכדו של הגאון החסיד הרב יעקב לנדא זצ"ל רבה של בני ברק: "במוצאי יום הכיפורים תשמ"ו, ירדו כולם מביהכ"ס וסבא ע"ה עשה הבדלה. אבא, הרב משה יהודא ליב לנדא זצ"ל ניגש להכין כוס מים חמים עם חלב לסבא, בכדי שיטעם משהו לאחר הצום. כשנכנס לסלון עם השתי', ראה שסבא עבר מהשולחן שבסלון לשולחנו בחדר הסמוך, שזה חדר עבודתו. "הוא הדליק את מנורת השולחן כרגיל, ופתח את ספר הרמב"ם הגדול שהיה מונח על שולחנו ולמד שם את השיעור היומי. אבא לא יכול היה להבין מה שראה, ואמר לסבא 'קצת בתקיפות' 'ראשית', בוא תטעם משהו לאחר הצום... ענה סבא: 'אם אתיישב עכשיו לאכול ולשתות - ארדם, ואת השיעור הרמב"ם היומי לא אלמד'... ומסיים הרב יוסף: "כשסבא בגיל 29 במוצאי יוהכ"פ מקדים את לימוד השיעור היומי ברמב"ם לשבירת הצום, זה מחייב

פְּתָאוֹם הַגֵּיעוּ הַתּוֹרָעִים

.....

זוה פועל גם בעוד תחומים: ידועה הסגולה המסתובבת בין חסידים, כי מי שיש לו חובות - שישלים את חובותיו ברמב"ם ואף חובותיו ייעלמו. להלן סיפורים על כמה שניסו זאת, ומעידים על הצלחת הסגולה.

מספר הרב שלום דובער פרקש, שליח בעיר איסקווה במדינת וושינגטון: "לפני זמן, התכוונתי לערוך יום התרמה עבור המוסדות שלי וטרם צאתי לדרך, כפי שנהוג ומקובל, הייתי זקוק לכמה תומכים שיתחייבו לי מראש על סכום נכבד, כדי לוודא את הצלחת יום ההתרמה, שלא יהפוך לביזיון חלילה. חיפשתי וטרחתי, השקעתי שעות רבות של טלפונים במשך כמה שבועות, אולם ככל שניסיתי העליתי חרס בידי, הצלחתי לגרד בקושי תורם אחד, שהבטיח עשרת אלפים דולר. השאר אפילו לא טרחו לענות, וכל ניסיונותיי להשיגם עלו בתוהו. "הרגשתי במיצר, לא ידעתי לאן אני פונה מכאן, הרי כל עתיד ההתרמה תלוי בזה ואיך אני יכול לעשות התרמה אם אין לי הבטחות מראש. הרהרתי רבות בנושא, ואז נזכרתי ששמעתי בעבר, שהרבי כתב לאחד השלוחים שהיה שקוע בחובות כבדים כי עליו להשלים

זו... שואל אותו הרב רייטשיק: רמב"ם אתה לומד, עונה לו הבחור: לא. אומר לו הרב רייטשיק: קבל על עצמך ללמוד רמב"ם והכל יזון... וכך היה, הבחור החל ללמוד רמב"ם ולאחר שבועות ספורים בלבד נהיה חתן בשעטומ"צ. שאלו את הרב רייטשיק מה זה? נהיית רבי? עושה מופתים? השיב הרב רייטשיק בסיפור: "לפני זמן פנתה אלי אישה שלאחר שנות נישואין רבות טרם נפקדה בפרי בטן, ושאלה מה עליה לעשות. אמרתי לה שהטוב ביותר עבורה הוא שתיסע לרבי ותבקש את ברכתו הקד'. ואכן, לאחר זמן קצר נסעה האישה לרבי וגם אני הצטרפתי לנסיעה זו, כשעברה בדולרים ביקשה את ברכת הרבי, שאל אותה הרבי: את לומדת רמב"ם? וכשענתה האישה שהיא לא לומדת, אמר לה הרבי קבלי על עצמך ללמוד ובעז"ה יהיה לך ילד. וכך היה.

המשיך וסיפר הרב רייטשיק: "לאחר שראיתי זאת, הכנסתי שאלה לרבי האם אפשר לפרסם את העניין? ועל כך ענה לי הרבי: "כן, הרמב"ם הלא היה הרופא של כל עם ישראל"...

בוקר עם הכלב שלו וזה הזמן הפנוי שלו לחזור להודעות שלא נענו, הוא רק מבקש לדעת כמה עדיין חסר לקמפיין? השבתי לו שחסרים לי 'רק' \$34,000... לאחר דקה של שקט הוא התחייב על כל הסכום, והקמפיין יצא לדרך... ואני ראיתי במוחש איך החובות בתורה שנמחקו מחקו איתם גם את החובות הגשמיות."

כשהחובות נעלמו

.....

הרב שי עמר, השליח בגולדן ביטש פלורידה, משתף אף הוא את סיפורו האישי: "לאחר שיצאתי לשליחות, הייתי טרוד מאוד סביב הפעילות השוטפת וקצת הזנחתי את שיעורי הלימוד, כך יצא שמשלושה פרקים שהייתי לומד בישיבה, עברתי למסלול של פרק אחד ליום. "לתומי סברתי שכל השלוחים כך, לומדים פרק אחד מפאת טרדתם בענייני השליחות, לכן מה רבה הייתה תמיהתי בעת השתתפותי בכינוס השלוחים האזורי, כשראיתי תוך כדי הסעודה שלוחים רבים לומדים רמב"ם, חשבתי לעצמי כמה מוצלח אני שכבר סיימתי את הפרק שלי בבוקר... ואז גיליתי שהם לומדים לא פרק אחד, אלא שלושה פרקים... זה השפיע עליי והבנתי שאם אני שליח של הרבי זה

את 'חובותיו בתורה' וכך יסתדרו גם החובות הכספיים. ובפרטיות, הכוונה היא לתקנות לימוד חת"ת ורמב"ם."

ממשיך הרב פרקש וטווה את סיפורו המפעים: "חיכיתי להזדמנות המתאימה להשלמת החובות, ואכן זו לא איחרה לבוא: באחד הערבים היה 'חג ההודיה' האמריקני, מצאתי לי כמה שעות פנויות בהן נהניתי מערב חופשי מכמה מטלות מאתגרות בשליחות, ואז הרגשתי שהגיע הזמן להשלים את החובות: התיישבתי להשלים את כל מה שהחסרתי בחת"ת וברמב"ם, לאט לאט ובעבודה קשה.

"לאחר שלוש שעות רצופות של לימוד סיימתי את כל החובות. הגיע הזמן לישון, טרם עלייתי על יצועי ניסיתי שוב את מזלי, וחזרתי על הפעולה שאני עושה בחודשיים האחרונים: שלחתי שתי הודעות לשני ידידים עם בקשה לקבל תשובה דחופה משום שאני חפץ מאוד לקיים את הקמפיין. אחד השיב מיד שהוא ואשתו יתנו \$6000, תשובה מיידית זה היה בהחלט כבר התקדמות. "הרגשתי הקלה מסוימת, אבל עדיין חלק הארי היה חסר, עם זאת עליתי לישון בביטחון ובהרגשה שאני בידיים טובות. למחרת בשבע וחצי בבוקר מצלצל הידיד השני, הוא עורך כעת צעידת

בדרך למוסדות החינוך של ילדיי, וכשהייתי יוצא להביא את הילדים ורואה שיש לי כמה דקות פנויות הייתי נכנס לשם ויושב ללמוד. באירועים, אם יש לי דקה פנויה אני משלים, כך חמש דקות פה וחמש דקות שם. ממש כמו ההצטברות של החובות - הייתה ההשלמה... אט אט אזלו החובות ונשארת עם שלושים פרקים בלבד. "ואז התחלתי לראות דבר שמימי: התחילו להיכנס לי כל מיני כספים ממקומות לא צפויים, ותוך זמן קצר פרעתי את רוב החובות. היו כמה חובות ששכחתי מהם, וזה גם הפריע לי, כי אני לא אוהב להיות חייב לאנשים, אבל פתאום התחילו להגיע אלי אנשים ששנים לא דיברנו והם קפצו להגיד שלום בבית חב"ד, וכשראיתי אותם נזכרתי שאני חייב להם ומיד פרעתי, כך תוך תקופה קצרה סיימתי את כל החובות במקביל להשלמת החובות ברמב"ם.

ומסיים הרב עמר: "מאז קיבלתי על עצמי שאני חייב לסיים את הרמב"ם לפני השקיעה וראיתי שזה עוזר המון. כשהצלחתי בזה הלכתי צעד נוסף והתחלתי ללמוד את הרמב"ם לפני תפילת שחרית, ואני ממש מרגיש שזה משדרג לי את היום. ראיתי תשובה של הרבי לבחור שלמד רמב"ם לפני התפילה והמשפיע אמר לו שלפני התפילה לומדים רק חסידות, הוא כתב

מחייב אותי ללמוד שלושה פרקים ליום, לא פחות ממה שהייתי קודם. "חזרתי שוב למסלול של שלושה פרקים, אולם קרה מידי פעם שהייתי עייף ולא הצלחתי להשלים את השיעור היומי, וכך עוד יום ועוד יום עד שהייתה הצטברות די רצינית של פרקים שלא אמרתי. "זה היה לפני כשתים עשרה שנה, ובמקביל באותה תקופה התחילו להצטבר אצלי חובות, בהתחלה לא סכומים מאוד גדולים, סכומים קטנים, אבל סכום ועוד סכום ועוד סכום, עד שזה הצטבר יחד לסכום של שמונים אלף דולר, סכום גדול מאוד, והרגשתי שזה מכביד עליי, ומפריע לי בסדר יום של השליחות. "פניתי למשפיע שלי וסיפרתי לו את העניין וביקשתי עצה, והוא השיב שהרבי אמר פעם שמי שיש לו חובות ברמב"ם יש לו חובות כספיים, אז אם אני רוצה להיפטר מהחובות הכספיים עלי להשלים את החובות ברמב"ם. "זה היה כארבעה חודשים לפני סוף המסלול, למזלי רשמתי לעצמי תמיד כשלא הייתי מספיק להשלים את השיעור היומי, וכך ידעתי בדיוק מה פספסתי. לקחתי את כל חוברות הדבר מלכות מהמחזור הנוכחי והדפסתי לעצמי את כל הפרקים שלא הספקתי ללמוד, ובכל זמן פנוי הייתי משלים. יש ישיבה במסלול הנסיעה שלי,

והוא סיפר לי ואף אישר לי לפרסם כי מאז שתיקן הרבי את התקנה היה אביו הגאון הגדול הרב עובדיה יוסף זצ"ל לומד מידי יום רמב"ם.

הרב שי מסיים במילי דיומא: "שמעתי מפי ראש הישיבה במיאמי הגה"ח הרב לייבל שפירא על 'באתי לגני' - שבאתי הוא נוטריקון ב'ראשית אשרי ת'ניא י'סוד (היסודות ועמוד החכמות), ההתחלה של חת"ת ורמב"ם, רואים מפה שהעניין של דורנו להביא משיח זה על ידי תקנת הרמב"ם, ובוודאי בזכות לימוד הרמב"ם כרצון הרבי נזכה לבאת משיח צדקנו תיכף ומיד ממש".

על כך לרבי והרבי ענה לו 'משיך במנהגו הטוב'.

הרב עמר כיום פעיל נמרץ בנושא הרמב"ם, ובשנים האחרונות נסע לא מעט לבקר בבתים של גדולי ישראל כשבאמתחתו ספרים על הרמב"ם, כדי להחדיר את התקנה, הוא מספר את ששמע מהרב שאול יצחק קניבסקי בנו של הרב חיים קניבסקי זצ"ל ונכדו של הסטייפלר זצ"ל, כי קבלה הייתה בבית משפחת קניבסקי ללמוד מידי יום שלושה פרקים רמב"ם, עוד טרם תיקן הרבי את התקנה. הרב קניבסקי אף הוסיף ואמר כי הוא מברך שכל עם ישראל ילמדו את הרמב"ם כהכנה לביאת המשיח.

"לאחרונה ביקר אצלנו הרב הראשי לישראל הגאון הרב דוד יוסף שליט"א, מספר עוד הרב שי עמר, "שהעיד על עצמו שיש לו 'קאך' גדול בלימוד שולחן ערוך הרב,

